

<i>Dokumentnamn:</i> Miljöhänsyn vid fältarbete vid SLU		<i>Dok.nr</i> SLU-1929
<i>Dokumentägare:</i> Camilla Källman		<i>Version:</i> 2.0
<i>Fastställt av:</i> Johanna Sennmark	<i>Fastställt den:</i> 2021-05-11	<i>Sida (av)</i> 1 (5)

Miljöhänsyn vid fältarbete vid SLU

You will find an English version of this document further down.

Syfte och omfattning

Syftet med rutinen är säkerställa att SLU följer lagstiftning och interna riktlinjer vid planering och utförande av fältarbete inom SLU:s verksamhet.

Ansvar

Ansvar ligger på prefekt eller motsvarande samt projektansvarig att, med stöd av rutinen, säkerställa att miljöhänsyn tas vid fältarbete. Viktigt är även att beakta vilka eventuella tillstånd som krävs för genomförandet, till exempel etiskt godkännande av djurförsök, sprutcertifikat eller liknande.

Planering

Personal som arbetar i fält har ett stort ansvar i planering, genomförande och avslutande fältmoment, samt möte med markägare och allmänhet. Säkerhets- och skyddsföreskrifter för fältarbete samt arbetstidsregler ska följas. Se även [rutinen för biosäkerhet](#) (SLU-1810) för hantering av mikrobiologiska arbetsmiljörisker och vid arbete med kemikalier i fält ska instruktionerna i [kemikaliehantering vid SLU](#) (SLU-196) följas.

Reflektera över fältarbetets miljöpåverkan. Se över vilka miljörisker som finns i arbetet avseende hantering av kemikalier (även bränsle och läkemedel). Arbeta förebyggande och planera för hantering av eventuella olyckor.

Arbete i fält ska skötas enligt försöksplan/projektplan. Hänsyn ska tas till allemansrätten och eventuella överenskommelser med markägaren angående exempelvis användning av provtagningsutrustning, redskap eller fällor. I övrigt ska lokala riktlinjer och regler följas, till exempel kommunala avfallsrutiner.

Vid inköp av förbrukningsmaterial, inklusive kemikalier, ska i första hand produkter märkta med gröna löv i Proceedo köpas in. Inköp ska ske enligt [miljöhänsyn vid inköp](#) (SLU-97). Se

Utskrifter av det här dokumentet är kopior som inte är styrande. Om du skriver ut ett dokument, stäm av utgåvan mot originalet varje gång du använder dokumentet.

Printing of this document are not controlled. If you print a document, check the original every time you use the document.

<i>Dokumentnamn:</i>	<i>Dok.nr:</i>	<i>Sida (av)</i>
Miljöhänsyn vid fältarbete vid SLU	SLU-1929	2 (5)

till att planera ditt arbete så att du hinner få din beställning. Prioritera återanvändning och lagning av redskap snarare än att köpa in nytt.

Personal ska vid arbetet i fält sträva efter att hålla energiförbrukningen av utrustning, maskiner och fordon på en sparsam nivå.

Resor, transporter och drivmedel

Resor och transporter till provtagningspunkter ska ske på ett så miljöanpassat sätt som möjligt, med hänsyn taget till tidsåtgång och frakt av fältutrustning. Se [riktlinjer för tjänsteresor och möten vid SLU](#) (SLU-674).

Använd fossilfria drivmedel i så stor utsträckning som möjligt, både till fordon och maskiner, se [riktlinjer för innehav av motordrivna fordon, maskiner och verktyg vid SLU](#) (SLU-649).

Särskilda bestämmelser gäller för transport av farligt gods på väg och i terräng, se [MSB:s föreskrifter](#). För att transportera farligt gods (exempelvis radioaktiva isotoper) krävs utbildning i ADR-S 1.3 enligt [rutin för avfallshantering vid SLU](#) (SLU-125).

Använd i första hand elmotorer, och i andra hand alkylatbensin, till utombordsmotorer när det är möjligt. Bränsleförbrukningen minskar betydligt om båtmotorn körs på halv eller trekvarts gas istället för full gas samt om körs så att den planar.

Användning av växtskyddsmedel

Vid användning av bekämpningsmedel och biocidprodukter ska principerna för god växtskyddssed följas och användningen ska begränsas till det som är absolut nödvändigt. Var noga med att beräkna vindavdrift och respektera gällande skyddsavstånd till vatten. Rengöring och påfyllning av utrustning ska ske på biobädd eller platta med uppsamling, enligt gällande lagstiftning. Växtskyddsmedel som är skadliga för pollinerande insekter får inte spridas under den tid på dygnet då humlor och bin är aktiva på växtplatsen. Användning av växtskyddsmedel, både inomhus och utomhus, ska dokumenteras och sprutjournalen ska sparas i tre år. Läs mer på [Säkert växtskydds webbplats](#).

Fältarbete vid vatten

För att få bedriva vattenverksamhet behöver du oftast göra en anmälan till Länsstyrelsen eller ansöka om tillstånd hos Mark- och miljödomstolen. För mindre omfattande vattenverksamheter räcker det med en anmälan.

För provfiske och elfiske krävs tillstånd från markägare, fiskerättsinnehavare och i vissa fall länsstyrelser samt djurförsöksetiskt tillstånd och nödvändiga fullmakter.

<i>Dokumentnamn:</i>	<i>Dok.nr:</i>	<i>Sida (av)</i>
Miljöhänsyn vid fältarbete vid SLU	SLU-1929	3 (5)

Undvik spridning av sjukdomar och invasiva organismer vid flyttning av provtagningsutrustning mellan provtagningsplatser. Undersök om indikationer på sjukdomar eller invasiva organismer finns vid någon av provtagningsplatserna. Ta reda på hur den aktuella patogenen eller arten sprids och anpassa rengöringen av utrustning efter spridningssättet. Planera om möjligt provtagningen så att platser med invasiva organismer besöks sist, och desinficera all utrustning (till exempel hämtare, nät, båt, motor och vadarstövlar) mellan provtagningspunkterna.

- Tänk på att även kylvattnet i båtmotorer kan sprida sporer av kräftpest.
- Håll utrustning och redskap så torra som möjligt vid transport och i samband med byten av lokaler.
- För information om flod- och signalkräftans utbredning kontakta ansvariga för nationella kräftfiskeregistret vid Institutionen för akvatiska resurser.
- Metoder som rekommenderas för desinficering i syfte att förhindra spridning av kräftpest är:
 - Torkning till fullständig torrhet, till exempel i bastu (minst 70°C i minst 5 timmar för stora föremål och minst 1 timme för små föremål) eller genom långvarig saltorkning eller lufttorkning (flera dygn).
 - Tvättning eller nedsänkning i T-röd (3 delar sprit och 1 del vatten). Fångstredskap ska hållas nedsänkta i minst 20 min.
 - Frysning -10°C under minst 24 timmar.
 - Kokning under lock i minst 5 min, föremålet ska vara helt nedsänkt i vattnet.
 - Tvättning med högtryckstvätt med vatten som är minst 80°C eller vattenånga
 - Båtar och kanoter töms på vatten och duschas med T-röd i duschspruta

Fyll på båtmotorer och bränsletankar på behörigt avstånd från ytvatten och helst på platser där bensinen inte kan rinna ner snabbt i marken.

Avloppsvatten och liknande

Se [rutin för biosäkerhet](#) (SLU-1810) för hantering av mikrobiologiska arbetsmiljörisiker.

Fältarbete utomlands

Vid fältarbete utomlands ska lagar och reglerna i det aktuella landet följas. Vid införsel av prover från andra länder ska relevanta lagar, bestämmelser och regler beaktas. Vilka regler som är relevanta och vilka myndigheter som är ansvariga skiljer sig mellan olika typer av prover och beroende på vilket land de förs in från. Den som ansvarar för införseln måste själv se till att lagar och regler efterföljs. Regler och information angående import från andra länder finns ingående beskrivet på [Jordbruksverket – \(jordbruksverket.se\)](#) och på [Naturvårdsverket \(naturvardsverket.se\)](#). Information om import av hotade arter finns på Jordbruksverkets webbplats.

<i>Dokumentnamn:</i>	<i>Dok.nr:</i>	<i>Sida (av)</i>
Miljöhänsyn vid fältarbete vid SLU	SLU-1929	4 (5)

Avfallshantering

Använd miljöanpassade och återvinningsbara material och utrustning i så stor utsträckning som möjligt. Avfall och miljöfarligt avfall ska omhändertas och sorteras enligt [rutin för avfallshantering av SLU](#) (SLU-125). Om inte avfallet kan sorteras på plats, ska det tas med tillbaka och sorteras. Fiskavfall ska om möjligt omhändertas genom kompostering.

Vid projektets avslut tas utrustning som placerats ut inom försöket bort, exempelvis markeringar, staket, bodar, fällor och vilthägn.

För transport av farligt gods, se SLU-125.

Kemikalie- och läkemedelshantering

Vid användning av kemikalier (inklusive växtskyddsmedel) eller läkemedel i fält, följ instruktionerna i [kemikaliehantering vid SLU](#) (SLU-196). Studera informationen i säkerhetsdatabladerna noga och använd den skyddsutrustning som krävs. Om möjligt ska den kemikalie och det läkemedel med lägst miljöpåverkan väljas.

Var noga med att hantera kemikalier och läkemedel på behörigt avstånd från ytvatten för att undvika direkta utsläpp till vattnet och på platser där kemikalierna inte kan rinna ner snabbt i marken. Vid behov använd kärl med absorbent för att undvika tippolyckor.

Instruktioner om hantering av kemikaliespill i fält finns i [rutin för nödlägesberedskap](#) (SLU-230), avsnitt 7.3 Kemikaliespill i fält.

Transport av kemikalier ska ske i slutna kärl som är märkta, enligt SLU-196.

Radioaktiva isotoper

Endast de isotoper som innefattas av relevanta tillstånd från strålsäkerhetsmyndigheten får användas. I tillståndet framgår det vad du får göra, till exempel om du får transportera dessa. För arbete i fält krävs särskilt tillstånd. Kontakta stralsakerhetsexpert@slu.se. Arbete med radioaktiva substanser på laboratorium beskrivs i [strålsäkerhetsrutinen](#) (SLU-1786). Hur radioaktivt avfall ska hanteras och förvaras beskrivs i [avfallsplan för radioaktivt avfall](#).

Formaldehyd

Endast mindre mängder tas med i fält. Öppen hantering i fält ska minimeras och mer krävande provhantering sker på labb efter hemtransport. Transport bör ske i dubbla kärl och hanteras på ett sätt som minimerar risk för spill, till exempel med hjälp av bricka och absorberande täckpapper. Hantering av avfall ska ske på ett säkert sätt, i påse i behållare för hemtransport och vidare deponering som kemiskt riskavfall.

<i>Dokumentnamn:</i>	<i>Dok.nr:</i>	<i>Sida (av)</i>
Miljöhänsyn vid fältarbete vid SLU	SLU-1929	5 (5)

Tillstånd

För insamling och infångning av både biologiskt och icke biologiskt material, samt i vissa områden för tillträde, kan den aktuella länsstyrelsens beslut behövas. [Se respektive länsstyrelses webbplats](#). För försök som involverar djur kan etiskt tillstånd/prövning behövas. Etisk prövning görs av aktuell försöksdjursnämnd för varje verksamhet där djur är inblandade, enligt Jordbruksverket.se. Lagar och regler inom djurskyddslagen ska följas. Tillstånd för provfiske ska alltid sökas när det krävs från Havs och vattenmyndigheten, länsstyrelse eller markägare, och kopia av tillstånd samt ID-handling ska följa med ut i fält.

Användningen av drönare regleras av gemensamma bestämmelser inom EU genom Kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/945 av den 12 mars 2019 om obemannade luftfartygssystem och om tredjelandsoperatörer av obemannade luftfartygssystem. Vid användning av drönare kontakta [SLU:s drönarkoordinator](#) för att säkerhetsställa att drönarverksamheten bedrivs på ett tillåtet sätt.

I händelse av incident

Eventuella avvikelser från denna rutin, samt incidenter, det vill säga händelser som lett till, eller skulle kunna leda till, skador på människor, djur, egendom eller den yttre miljön ska rapporteras i [systemet för avvikelshantering och förbättringsförslag, IA](#).

Se även [rutin för nödlägesberedskap](#) (SLU-230).

Lokala rutiner

NJ-fakulteten:

[Rutin för provhantering MVM](#) (SLU-463)

Säkerhetsrutin för institutionen för vatten och miljö finns på institutionens Sharepointsida.

S-fakulteten:

[Säkerhetsrutiner vid fältarbete](#) (SLU-1652)